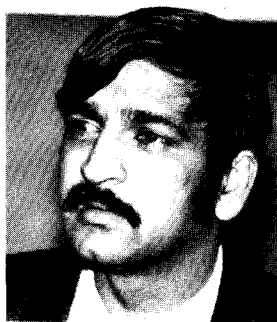

Symboliek in een multi-culturele samenleving

Het lijkt er soms op dat de mensheid te ver is afgedwaald van het verwezenlijken van de Goddelijke opdracht op deze aarde en dat is het realiseren van vrede en harmonie en het weren van strijd en oorlog; wij moeten trachten bewust dit doel van het leven te begrijpen en uitvoering daaraan te geven. Rambocus beziet de symboliek van de Nederlandse samenleving vanuit een Hindoe-achtergrond.

Een symbool is een hulpmiddel dat gebruikt wordt om denkbeelden en gedachten, complex en ingewikkeld, op een beknopte en eenvoudige wijze voor te stellen; op deze wijze wordt getracht de ontzaglijke rijkdom aan wijsheid die bestaat in het (onder)bewustzijn van de mens aan te spreken en aan de oppervlakte te brengen, en wel op een duidelijke en kenbare wijze; het is niet voldoende om alleen maar iets te zien, te horen of te begrijpen (zintuiglijke impressies), het is zelfs noodzakelijk de betekenis ervan te ervaren en te beleven; de gevoelens en de opgewekte emoties moeten subjectief-persoonlijk ervaren worden. Symbolen zijn tot tekens teruggebrachte ideeën; ze werken op ons in als we ons erop afstemmen en ons ontvankelijk maken voor gedachtenpatronen waaruit het symbool is gekristalliseerd; het symbool legt direct contact met ons – reeds gevormd – begrip van iets

(in het onderbewustzijn); het is afhankelijk van het beeld dat je ervan hebt, hoe het gevormd is, welke betekenis je eraan geeft; met andere woorden; hoe ben je zelf geconditioneerd in relatie tot het symbool.

Er is geen twijfel aan dat God zijn waarheden door middel van (mystieke) symbolen aan de mensheid openbaarde, openbaart en blijft openbaren; in dit geval zijn het symbolen van blijvende waarde, in tegenstelling tot de tijdelijke en vergankelijke waarde van de door mensen gemaakte symbolen.

Volgens de Hindoe-opvattingen zijn de heilige boeken, Oosters en Westers, symbolische weergaven van het ontstaan en van de innerlijke evolutie van de mens; de *Bhagwat Geeta* (Hindoës), de Bijbel (christenen) en verder alle verhalen over *Avatars* (Verlichte Geesten) als Jezus, Boedha, Krishna, en andere zijn slechts symbolische weergaven van de mensheid in wording; zij doen ons verhalen over de kennis van de mens en de kosmos, over de kennis van de mens-in-wording- in de kosmos (anthropogenese).

Hindoe-symbolen

De meeste Hindoestanen in Nederland zijn afkomstig uit Suriname; Zij belijden de Hindoe-godsdienst, waarvan de grondbeginselen kernachtig zijn geformuleerd in

de *Bhagwat Geeta*; het Hindoeïsme is ongeveer 5000 jaar oud. De filosofische mijmeringen uit de voorgaande paragraaf zijn ook van toepassing op deze religie; enkele kenmerken van het Hindoeïsme zijn:

- alle zijn is Gods manifestatie; God is alom aanwezig en alom tegenwoordig
- de mens is begiftigd met de Goddelijke Ziel
- het uiteindelijke doel van de mens is éénwording met zijn Schepper via de weg van concentratie, meditatie en contemplatie (vergelijkbaar met diep, innerlijk, devoot bidden)
- de mens scheidt zijn eigen lot; via de wet van *Karma* en Compensatie wordt uitdrukking gegeven aan het fundamentele beginsel dat wij voor elke smart of pijn die wij een ander aandoen, in dezelfde mate en op dezelfde wijze zullen lijden en op een tijd die misschien door ons niet begrepen wordt
- de wet van Reïncarnatie leert ons dat alle zielen (na de dood) op een bepaald tijdstip terugkeren in een ander lichaam, totdat zij door boetedoening en compensatie vrij zijn gemaakt van reïncarnatie; zij zullen dan een geworden zijn met de Schepper en dan ten eeuwige dage verblijven in 'het Koninkrijk der Hemelen'

De Hindoe-gelovige is dus verplicht al het goede na te streven, al het kwade na te laten en zijn lijdende medemens te helpen gelijk hij zichzelf zou helpen; alles wat wij nodig hebben is in de Universele Substantie (dus ook in de aarde) aanwezig; wij mensen zijn alleen aan het rangschikken, hergroeperen en transformeren tot een voor ons bruikbare vorm.

Door oprechte godsdienstbeleving wordt het geloof tot zekerheid; de innerlijke beleving leidt tot zelfrealisatie; de kracht van God, de essentie van ons bestaan moeten wij in ons zelf zoeken; liefde tot de Schepper betekent onthechting, dat

Tolerantie en acceptatie zal moeten heersen tussen de verschillende godsdiensten.

wil zeggen: barmhartigheid, afstand van het materiële; het betekent ook dat alle mensen broeders (en zusters) zijn, dat zij allen afkomstig zijn van die ene Bron, waartoe zij eens ook naar toe zullen wederkeren; de onverzadigbare liefde tot God scheidt hier op aarde een hemelse sfeer, dat wil zeggen: geen oorlog, geen armoede, geen strijd, geen haat, geen jaloezie, etc.; het betekent een sfeer van innerlijke vrede en harmonie, alleen dat den houden stand; geen mooie woorden.

Het Hindoeïsme gaat ervan uit dat er vele wegen zijn om God te bereiken en dat er even zovele wijzen zijn om Hem te dienen; God is net als de grote oceaan die zich vertakt in vele hoofd-/zij-/bij-rivieren, tot in kabbelende beekjes toe, waarvan het water dan weer in Hem terugstroomt; alle sekten, stromingen en godsdiensten zullen samenvloeien in die ene God, die door allen verkondigd en aanbeden wordt.

Enkele symbolen waarvan de Hindoes zich bedienen zijn:

1. Vocaalklanken die in een zekere frequentie en ritme worden gereciteerd, de belangrijkste vocaalklank is wel het 'AUM'-teken; volgens religieuze bronnen is er enige fonetische verwantschap met het 'Amen'; de symboliek van het 'Aum' zit in de betekenis die daaraan wordt toege-

kend; de A is een keelklank, begint diep in de keel; er is geen lagere menselijke klank; de U wordt uitgesproken als een o, met de lippen naar voren; bij de M worden de lippen samengedrukt; er moet een langgerekte resonantie ontstaan, zoals het zoemen van een bij; AUM omvat de gehele klankenreeks, alle andere geluiden liggen binnen die reeks, ook het Woord-van-den-beginne; zij is de basis, omvat alles en is oneindig; zij sluit alle namen en vormen in zich; zij bestaat uit klinkers, en deze stellen het onvergankelijke voor, dat wil zeggen: de mens en het heelal; immers, deze vergaat niet in absolute zin, er is geen sprake van vernietiging, alleen van transmutatie. 'Wij weten dat de vorm vergankelijk is, maar het concrete en werkelijke dat bestond, voorvorm een uitdrukking vond en dat Geest heet, is onvergankelijk, daarom noemen wij die onvergankelijke werkelijkheid A-U-M.

2. Vuur is een ander veel gebruikt symbool bij godsdienstplechtigheden; indien het kan in de vorm van een vlam (kaars), door het aansteken van kamfer en zacht (sandel)hout.

In het vuur wordt de aard der dingen gelouterd van ijdelheid, ziekte, welstand of macht; het brengt alles terug tot de meest eenvoudige elementen; indien goed toegepast (licht, energie) is het dienstbaar om de duisternis te verdringen; wie het licht niet wil zien, maar ook hij die het licht ziet, en dit niet wil volgen, die zal eeuwig in duisternis wandelen!; indien slecht toegepast kan het de mens en zijn eigendommen verteren; enerzijds is het een symbool van wijsheid (het verspreid licht),

anderzijds is het een symbool van haat, het verwoest alles op zijn pad, tenzij de remmende invloed van de rede zijn intrede doet (oorlog); de Schepper geeft de energie, de mens bepaalt de aanwending, in welke richting en in welke mate (licht, oorlog); het vuur is het begin en het einde van alle dingen; de spelende tongvlammen van het vuur zijn voortdurend in beweging; zij zijn continu bezig iets te verteren en de aard ervan te veranderen; de voortdurendheid van beweging trekt en fixeert onze aandacht (handelsreclame); het geeft ook een gevoel van aangenaamheid (open haard).

Symbolen in Nederland

Symbolen spelen in de Nederlandse samenleving een zeer belangrijke en niet weg te denken rol; men realiseert zich de betekenis die schuil gaat achter de ontelbare afkortingen als CDA, CNV, NCW, KLM, AMRO, ABN, etc., woordtekens, als het ware als een vlag een zeer waardevolle, betekenisvolle en kostbare lading (toe)dekkend. De betekenis die wordt toegekend is uiteraard afhankelijk van de invulling, de betekenis die ieder mens en/of iedere samenleving daaraan heeft toegekend en de relatie die is ontstaan tussen de mens en de toegekende betekenis; dit alles afhankelijk van de voortschrijdende tijd, van de verscheidenheid van plaats en van de variabiliteit van omstandigheden. Ter illustratie enkele voorbeelden: de C in een afkorting doet ons denken aan christelijk (CDA, CNV, NCRV), de D doet ons denken aan democratie (CDA, VVD), de P doet ons denken aan partij en/of politiek (PPR, GPV), etc.

Het christelijk geloof speelt van oudsher een belangrijke rol in de Europese samenlevingen, het belangrijkste symbool is wel het christelijk kruis; Hindoes nemen het als een gegeven, als een symboliek van het christendom en zijn opvattingen; het kruisteken wordt in velerlei afbeeldingen en variaties in de wereld gebruikt; wat dat betreft is het kruis-teken-in-het-algemeen

Aum-teken

veel ouder dan het christelijk kruisteken; echter, zowel in de Westerse als in de Oosterse wereld is het een diep religieus symbool geworden; in Europa symboliseert het het christendom.

Het geloof speelt vanaf de schepping een essentiële rol in het bestaan van mensen; het kan gezien worden als een symbool met een diepe innerlijke betekenis, die zelf op eigen wijze communiceert met het (boven)natuurlijke; het is een richting waarin ons denken, gevoel en handelen gericht is; zonder vaste overtuiging is het een symbool zonder betekenis; het geloof in een bepaald moreel ethisch en geestelijk principe schept een zekere overtuiging, norm en standaard die met elke druppel bloed verdedigd kan worden (zoals de geschiedenis ons heeft geleerd); de rationaliteit in de mens zal behoeden dat dit soort fanatisme (weder)optreedt en in het ontmoetingsveld van de democratische samenleving, in het raakvlak met andere geloofsrichtingen zal de tolerantie en acceptatie van andersdenkenden zich dienen te openbaren; wij allen zijn toch afkomstig van één Schepper. De verschillende geloofsrichtingen die bijkans in iedere samenleving aanwezig zijn, zijn naar Hindoe-opvattingen te vergelijken met de verschillende zeestromen in de oceanen; de kwaliteit is overal aanwezig, alleen de kwantiteit van de stroom (kracht) verschilt, en de sterkste stroom bepaalt de richting van de samenleving.

Het christelijk geloof en zijn grondbeginselen (vroomheid, barmhartigheid, naastenliefde, vrede, gerechtigheid) vormen als het ware de fundamentele uitgangspunten van gevoel, denken en (politiek) handelen; talrijk (en ondenkbaar) zijn de vele maatschappelijke instituties die deze beginselen als richtsnoer hanteren. De huidige samenleving is het evaluatieproduct van voorgaande concepties. In feite is iedere samenleving in staat van wording, zij is dynamisch-in-aard; er is nimmer een stilstand; de duidelijkste bewijzen zijn de vele tegenstrijdige meningen die ver-

Leidt mij van de onwaarheid naar de waarheid

Leidt mij van de duisternis naar het licht

Leidt mij van de dood naar onsterfelijkheid

kondigd worden en er op na gehouden worden over geloof, politiek en economie en de vele tegenstrijdige belangen die verdedigd worden; iedere persoon of groepering doet dat vanuit zijn politieke en/of geloofsovertuiging, in de veronderstelling dat dat de enige juiste opvatting is; het is frappant dat deze meningen ondanks de tegenstrijdigheden gehandhaafd blijven; de richting van de samenleving wordt uiteindelijk bepaald door de krachtigste stroom, en in het politiek en democratisch compromis vloeien de zelfstandige en kleinere stromen samen tot de hoofdstroom. Enerzijds dus handhaving van het fundamentele standpunt inzake geloof en politieke opvatting (de kern), anderzijds het doen van concessies aan elkander (aan de periferie) om in het belang van de democratie en van de samenleving verder te (co)existeren. Principieel en fundamenteel kan gesteld worden dat het leidend beginsel van velen het christelijk geloof is en dat in de politieke constitutie dat de democratie is. Indien er eenstemmigheid bestond over de enige en juiste interpretatie van het geloof en van de democratie dan waren er geen coalities en opposities nodig; er zou dan hier op aarde een hemelse toestand heersen van vrede

en gerechtigheid, van harmonie en naastenliefde.

Fanatisme

Echter, de afgelopen 2000 jaar, en ook een hele periode daarvoor, heeft strijd altijd een – achteraf verwerpelijke – rol gespeeld in het fanatisme van overtuigingen; twee wereldoorlogen zijn daarvan het gevolg geweest; en nog steeds worden er oorlogen gevoerd, ten dele in naam van een geloof. De discrepantie tussen theorie en praktijk, tussen beginsel en uitvoering bestaat nog steeds, heeft altijd bestaan, en te vrezen valt dat zij nog zal bestaan; het tot nu toe enige juiste compromis wordt dan gevonden in de tolerantie, in het accepteren van elkander, in de democratie, in eenheid in verscheidenheid. Dit verschijnsel treft men niet alleen aan in Europa, maar ook in andere landen en werelddelen met niet-christelijke godsdiensten (Hindoeïsme, Islam, Boeddhisme, etc.).

Achteraf kunnen vele vraagtekens gezet worden achter de historische wijze van macht, moraal, ethiek- en natievorming; hebben de mensen in de loop der tijden niet méér tegen elkaar gestreden en veel schade en vernieling teweeggebracht, dan dat zij gezamenlijk en met vereende krachten samenwerkten om de natuurkrachten te ontwaren en te bedwingen tot nut van de mensheid? In de Nederlandse politiek zijn de afgelopen decennia overwegend de christelijke partijen richtingbepalend geweest; ook buiten deze partijen bevinden zich vele politici in andere politieke partijen die ook als moreel-ethische bron van handelen de christelijke beginselen hebben; weliswaar baseren zij hun politiekvoering op organisatorische (socialisten) en/of op economische (liberalen) principes, maar in de democratische staatsstructuur hebben alle politieke partijen raakvlakken met elkaar.

Indien het adagium 'alle gezag komt van boven' absoluut juist is, dan moeten wij heel goed beseffen dat van 'boven'

(regering en parlement) in feite van onderen (het gehele volk) komt; de regering is in wezen een reflectie van het volk; kortom: een spiegelbeeld van zichzelf; dat wil zeggen: dat wat je denkt, je hebt en wat je wenst, weerkaatst terugkomt. Het theoretisch beginsel en motief van handelen is de moreel-ethische code van het christendom; echter de Schepper schiep weliswaar de mens naar Zijn beeld en naar Zijn gelijkenis, in de praktijk betekent dat dat Hij de mensheid heeft geschapen in een veelheid van mensen en in een verscheidenheid van soorten; Hij heeft ze gelijkvormig gemaakt en allen begiftigd met die ene Goddelijke Essentie die ons doet leven: de Ziel.

Trias politica

Uit deze geschetste verscheidenheid is ook te verklaren de diverse interpretaties van christendom en van wat juist is in de politiek. Zolang de mensheid heeft bestaan, zijn er altijd diverse, vaak tegenstrijdige, interpretaties geweest en conform daaraan ook de diverse soorten beleid; te verwachten is dat deze trend zich ook in de toekomst zal voortzetten. Uiteindelijk zal in de praktijk, in het concrete geval door daartoe bevoegde en bekwame mensen uitgemaakt worden wat juist is. De opbouw van de Staat en het functioneren daarvan volgens de lijnen van de *Trias Politica* geeft voldoende waarborgen voor iedereen, zowel voor de meerderheid als voor de minderheid, daarbij toegevoegd de essentiële gedachte dat de politici die hun handelen baseren op morele-ethische-religieuze-christelijke beginselen, via hun geweten blijvend gecontroleerd worden door de alom aanwezige en onzichtbare Schepper, de Vader van het W(woord).

Het Hindoeïsme is de overtuiging toegegaan dat de heilige geschriften uit de godsdienst zijn voortgekomen en niet de godsdienst uit de geschriften; de geschriften zijn een produkt van de godsdienst en

niet de oorzaak ervan. God heeft de wereld geschapen en de mensen moeten daaraan invulling geven; ziekte (ten dele), disharmonie, armoede, oorlog en vrede zijn zaken die des mensen zijn; de mens heeft deze zaken in het leven geroepen en hij heeft ook de macht, de kennis en het vermogen om ze op te lossen; echter hij bevroedt dat niet altijd op het juiste moment de politieke wil daartoe aanwezig is. Al bezit de mens alle mogelijke intellectuele kennis en al is hij op de hoogte van alle wereldse zaken, maar hij erkent niet de Christus als de levende en bezielende essentie van God binnen in zich, dan heeft hij geen notie van de allerbelangrijkste factor die zijn leven beheerst.

Het leven is niet streven naar materiële vergaring, maar het is liefde en in dankbaarheid de Schepper dienen, dat is indirect de noodlijdende medemens, die een mede-ziel is, helpen.

Multi-culturele samenleving

In de voorafgaande paragrafen is vanuit Hindoe-invalshoek een schets gegeven van enkele dieperliggende gedachten en van het gebruik van enkele symbolen en hun betekenis bij de christelijke en de Hindoe-religie. Thans mogen wij gevoeglijk concluderen dat er tussen de verschillende godsdiensten in essentie meer punten van overeenkomst zijn dan onoverbrugbare tegenstellingen; het verschil zit in uiterlijkheden en in details, die mogelijk historisch zijn bepaald, afhankelijk van tijd, plaats en omstandigheden; het meest essentiële en existentiële is de gezamenlijke bron van oorsprong, de onderlinge gelijkens en dezelfde bestemming. De wijze van godsdienstbeleving en van maatschappij-oriëntatie zijn perifere zaken; het natuurlijk verband is door de Schepper gemaakt, het sociale verband door de mensen.

Zowel in de Nederlandse als in de Surinaamse samenleving is er een verscheidenheid aan rassen, culturen en godsdiensten; in de loop der tijden hebben de

zaken zich uitgekristalliseerd en geïnstitutionaliseerd; elke groep belijdt zijn eigen godsdienst op zijn wijze; er is een zeer positief te waarderen tolerantie van elkaar, zelfs grondwettelijk vastgelegd; indien deze harmonie gehandhaafd blijft dan zijn wij allen op de goede weg en zullen wij allen op onze eigen weg, hand in hand, parallel verder voortwandelen tot het einde van de weg; de Schepper.

In Nederland heeft na eeuwen van strijd (kerk, staat) de rede het juiste evenwicht doen ontstaan. In Suriname zijn ook alle godsdiensten vertegenwoordigd (Hindoe, Islam, jodendom en de respectievelijke sekten en stromingen); ook in die samenleving is er in religieus opzicht een zeker stabiel evenwicht; een toestand van: ieder het zijne, met respect voor elkander; in beide landen een filosofie van éénheid en van harmonie in verscheidenheid. Migratie van Surinamers naar Nederland betekende een sociale en psychologische aanpassing aan de samenleving hier; niet zo zeer een religieuze, in dat opzicht is er sprake van een zich voortzettende continuïteit; een oud bekend patroon in een andere samenleving.

Het enige probleem dat de religieuze minderheden uit etnische groepen onder vinden is de tekortschietend economische mogelijkheid om op verantwoorde sociale wijze de godsdienst te belijden; in deze betreft het de materiële voorzieningen in

Het hindoeïsme gaat ervan uit dat vele godsdiensten God dienen.

de vorm van tempels, grond en financiële middelen. De interferentie van de verschillende culturen en godsdiensten is een subtiel verlopend proces, zoals het water van de oceaan in haar totaliteit, afkomstig van verschillende bronnen, toen identificeerbaar, maar in de grote Bron identiteitsloos. Dit punt is geen bron van politieke zorg; alleen maar van goede inschatting, afweging en begeleiding.

Slotbeschouwing

Het gebruik van symbolen komt voor bij alle volkeren ter wereld; elk volk kent elk symbool een bepaalde betekenis toe, afhankelijk van tijd, plaats, omstandigheden en (sub)psychische geconditioneerdheid; in moreel-etnisch opzicht hebben zij allen hetzelfde beginsel. De gehele mensheid is afkomstig van een en dezelfde Bron, die ook haar in stand houdt; in de loop der jaren is in iedere samenleving een soort maatschappelijk evenwicht ontstaan tussen de diversiteiten van geloof, cultuur, ras, en andere karakteristieke eigenschappen der mensen, volgens het beginsel van behoud van het eigene en eerbiediging van het andere, het zogenaamde tolerantiebeginsel.

De uit Suriname afkomstige (ex)Nederlanders zijn reeds vanaf de geboorte opgegroeid in een multi-etnische, multi-culturele en multi-religieuze samenleving; in dit opzicht is het Surinaamse volk een prachtig boekje uit Gods mensentuin; hierdoor zijn zij in staat geweest zich goed aan te

passen aan de Nederlandse samenleving. In iedere samenleving is er periodiek strijd (geweest) tussen rivaliserende groepen in het behartigen van tegenstrijdige (eigen)belangen; het lijkt er soms op dat de mensheid te ver is afgedwaald van het verwezenlijken van de Goddelijke opdracht op deze aarde – en dat is het realiseren van vrede en harmonie en het weren van strijd en oorlog; wij moeten trachten bewust dit doel van het leven te begrijpen en uitvoering daaraan te geven. Wij moeten beseffen dat de Schepping eeuwig is en zij gaat steeds voort; de Schepping vernietigt zichzelf niet: mensen sterven, mensen vergaan, maar het leven gaat voort; wat wij als schijnbaar dood waarnemen in onze cultuur, is toch leven in de natuur, en als wij mensen wensen enige barmhartigheid te betrachten jegens onszelf en jegens onze medemensen, zolang wij sociaal leven, dan hebben wij de opdracht van de Schepper waarlijk begrepen; uiteindelijk zijn wij er om te leven in harmonie, met onszelf, met elkaar en met de Schepper.

Gods wetten zijn eeuwig en wij zijn zijn dankbare dienaren; alle mensen, alle zeden, alle culturen, alle godsdiensten vloeien uiteindelijk samen, in Hem.

